

HACI

HACI Osman (?-1953 ds.): Ozan. Şehit olmuş iki jandarma erini ağıt şeklinde destanlaştırdı. Destandan adının Aşık Hacı Osman olduğu anlaşılmaktadır.

Kay.: H. Vahit Bulut, *Kırşehir Halk Ozanları*, s. 169-171. • Yaz.Krl.

HACI Pir, bk. HÂLİS (1811-1881)

HACI Râgıb (1786-1848): Mutasavvıf şair. Diyarbakır'da bugün "Ocak" soyadını taşıyan eski "Nakibler" ailesinden olan Hacı Mehmed Râgıb Beyin dedesi ve babası müftü idi. Çağının büyük âlimlerinden sayılan babası, dedesi ve amcasından İslâmî ilimleri okudu. 1816 yılında, âlimlerinden faydalanmak üzere İstanbul'a gitti. Otuz yaşına gelmeden üç eser yazdı. Babası Mehmed Mes'ûd Efendi, 1818/19 yılında üçüncü defa müftülük görevindeyken ahalî ile vali ve hükümet kuvvetleri arasında çıkan ayaklanma sebebiyle Anapa kalesine sürgün edildi. M. Ragıb Bey Anapa'ya giderek onun rahatını sağladı ve İstanbul'a gelerek bağışlatma yollarını aradı. İki yıl sonra babası ve akrabalarını affettirmeye muvaffak oldu. Diyarbakır'a dönerek Hüseyinpaşa Medresesinde müderris olarak görev yaptı. 1828'de Hacca gitti. Diyarbakır'da bıraktığı değerli emlak ve hayratı da zamanımıza kadar kaldı. Bunlardan Râgıbiyye Medresesi, Râgıbiyye Kütüphanesi, Defterdar Câmîi ile Dilâverpaşa Köprüsünün onarımı sayılabilir. Şiirleri Arapçadır. **Eserleri:** *Fi Zikri'l-Müfred ve-l-Cem'*, *Fi Tahkiki Kavleti's-Şihâb fi Kavlehü Te'âlâ "Sırât üd-Din En'amte Aleyhim"*, *Fi Tahkik i'l-İmkân alâ Hüseyniyye*, *Fi İhtimâiü Lâfzâtı Hâzihi-l-lefî Fî Evâ'il'l-Kütüb* (1232), *Risale-i Siyasiyye* (H. 1232-1233, Samsun'da Hüsrev Paşa adına), *Anapa Seyahatnâmesi*, *Fi Tahkiki İbâreti'n-Nass*, *Fi Tahkiki Tahvii'-Kible*, *Risale Fi Tahkiki Lâfzi Mâzâ, Lûgaz-i bi-İsm-i Şa'ban*, *Ve Şerhü Zalike's-Şerh eyzen*, *Li-şerhi'l-Mütün* (Usûl ül-Hadis Metni), *Risâle fi Lâfzi'l-Müfahham*, *Şerh-i Lûgaz-i İsm-i Ferezdak li-Kasım Râsimi'l-Âmidî*, *Risale fi Tahkiki İbâreti'l-Kuhistânî*, *Risâletü'n-Nefise fi Alâyiki'l-Mecâz Mufassalen*, *Risâle fi Lâmi't-Ta'rîf*, *Risale fi Tesbihâtî't-Tuyûr*, *Tercümetü't-Terâcim fi Terâcimi'l-Buhâri*, *Risale fi Tahkiki't-Târih* (1253), *Risâletü Mühimme fi Tefsiri'l-Âyât ve Şerh'ül-Ahâdîsi'l-Vârîde fi Hakki'l-Gazâ*, *Vesiletü'l-Vahy* (1258), *Risale fi Lâfzi'l-Küfr ve'l-İkfâr ve't-Tekfir*, *Kasîde-i*

Seceriyye (Arapça 1235'te babasının sürgünden kurtulması dileğiyle), *Kasîdetü'r-Ramazâniyye* (Arapça), *Kasîde-i Bedî'a* (Arapça na'at), *Münâcât* (1250'de), Arapça 4 Kasîde, Risâle, Türkçe 2 Kasîde.

Kay.: DFSA 1/306-309; TDEA 3/447. •Ş. BEY-SANOĞLU

HACI Recâi, bk. NİSKİL**HACI Revânî**, bk. REVÂNÎ**HACI Yusuf**, bk. ÜNAL, Hacı Yusuf

HACIAHMEDOV, Enver (19.2.1931-): Özbekistan edebiyat bilimcisi. Taşkent'te bir zanaatçı ailede doğdu. 1939-1946'da ortaokulda, 1946-1949'da Taşkent Pedagoji Bilim Yurdunda, 1949-1954'te Taşkent Pedagoji Enstitüsü Filoloji Fakültesinde okudu. 1949'dan sonra 59. Ortaokulda öğretmenlik yaptı. 1956-1961'de Taşkent Devlet Üniversitesi Özbek Edebiyatı Bölümünde yüksek lisans yaptı. 1961'de bu bölüme okutman oldu. 1963'te "Rus Klassik Edebiyatından İlk Tercimeler" konusunda adaylık tezini, 1974'te "XIX Esrning II Yermi ve XX Esr Başleride Özbek Edebiy Alakalari" konusunda doktora tezini hazırladı. İlk ilmî çalışmalarına 19. yüzyılın sonu-20. yüzyılın başlarında yapılan Rusça-Özbekçe çevirilerin ideolojik-bedîî özellikleri ve edebî hayattaki önemlerini araştırma üzerine yaptı. 60-70'li yıllarda Özbek Edebiyatıyla ilgili çalışmalar yaptı. Bu çalışmalarıyla Özbek Edebiyatının Tacik, Tatar, Azerbaycan, Kazak ve Rus edebiyatları ile münasebetlerini ve edebî-bedîî gelişmedeki yerini aydınlattı. Bu araştırmaların sonucunda *Edebiy Hemkarligimiz Sahifeleriden* adlı eseri ve birçok ilmî makaleleri yayımlandı. 1965-1979'da Taşkent Devlet Üniversitesi Özbek Edebiyatı Bölümünde doçent, 1979-1995'te profesör, 1984-1995'te Özbek Mümtaz Edebiyatı Bölümünün müdürü görevlerinde bulundu. Bu yıllarda Özbek aruzunun nazarî ve amelî meselelerini araştırma ile uğraştı. Aruz vezniyle yazılan eserleri okuma ve vezin problemlerini tahlil etme meselesine dair *Mektebde Aruz Vezni Örgeniş* adlı ders kitabını yazdı. Sonrakı yıllarda şiir sanatları ve kafiye ile ilgili makaleler yazdı. 1996'dan itibaren Uluslar Arası İslam Tedkikat Merkezi müdürünün ilmî işler yardımcısı olarak görevde bulundu. **Eserleri:** *Edebiyatlerimiz*